

JØRN LIER
HORST
KUIVA MAA

Suomentanut Päivi Kivelä

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.

Text and data mining prohibited.

Norjankielinen alkuteos *Tørt land*

Copyright © Jørn Lier Horst 2024

Published by agreement with Salomonsson Agency

Suomenkielinen laitos © Kustannusosakeyhtiö Otava 2026

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.

ISBN 978-951-1-50106-0

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2026

1

V esi oli laskenut edelliskerrasta yli metrin. Vanha rikkinäinen soutuveene oli tullut esiin. Se lojui kyljellään puoliksi mutaan vajonneena, peräosa sameassa vedessä.

Evert Harting istui auton tavaratilan reunalle ja veti saappaat jalkaan. Oli aivan tyyntä. Hän oikaisi lakinlippaa ja katseli Farrisjärvelle. Vedenpinta ei väreillyt ja aurinko heijastui siitä niin kirkkaana, että hän joutui kääntämään katseensa pois.

Entisen rannan ja nykyisen vesirajan väliin oli jäänyt leveä harmaa kaistale. Koskematonta maata.

Hän kiinnitti varustevyön, otti metallinpaljastimen autosta ja liikutti sitä kokeeksi takarengasta kohti. Kuului piippaus kun laite lähestyi vannetta. Näytöllä näkyi sellaiset merkit kuin pitikin.

Pitkänokkainen lintu lähti lentoon hänen kävellessään hakupaikkaa kohti. Kuivunut mutapohja oli halkeillut, rakojen verkosto oli täyttänyt veden alta paljastuneen alueen. Muutamassa kohdassa pisti esiin kivi, jossakin lojui kuihtuneita kaislanippuja.

Ohut kuori lohkeili rasahdellen saappaiden alla.

Hän löysi ison kiven jonka luo oli viimeksi lopettanut ja alkoi taas edetä järjestelmällisesti. Edelliskerran jalanjäljet näkyivät.

Hän kulki niiden lähellä pyöreälle kallionyppylälle asti, kääntyi ja palasi takaisin. Etelästä moottoritien sillalta kuului liikenteen vaimea kohina.

Metallinpaljastin antoi äänimerkin. Nopea piipitys kertoi, että maassa oli jotain kevytmetallia melko matalalla. Hän arvasi mitä, kuopaisi jalallaan ja esiin tuli tyhjä oluttölkki. Ilmaan lennähti pölyä, joka kutitti kurkkua. Hän siirtyi vähän eteenpäin, sääti tarkkuutta ja jatkoi.

Hän toivoi löytävänsä jäänteitä muinaisesta Fresjeborgin kartanosta, jonka kerrottiin sijainneen jossain tällä rannalla ja sorsatunneen suuressa tulvassa 1600-luvulla. Siinä oli ollut rautaiset torninhuiput ja erillinen asunto naimattomille neidoille, mutta hän olisi tyytyväinen jos löytäisi edes käsintaotun naulan.

Hän joi pari kulausta vyöhön ripustetusta vesipullosta ja jatkoi etsintää.

Kuivuneella mutapohjalla oli kasassa jokunen lankku. Ne olivat laikukkaita, osittain lahonneita ja viherlevien peitossa.

Hän heilautti laitetta kasan päällä. Se ei reagoanut.

Hakualueen rajalla kallionyppylän juurella lojui mutaan vajonnutta ajopuuta. Hän työnsi metallinpaljastimen harmaan tukin ja juurakon väliin. Laitte piippasi heti, ääni nousi nopeasti ja laski äkkiä. Näyttöruudun mukaan löytö oli kuparia tai muuta sähköä hyvin johtavaa metallia.

Hän laski laitteen maahan ja veti juurakon sivummalle. Kyhmyiseen juureen oli takertunut vihreäksi hapettunut uistin.

Häntä alkoi aina jännittää kun metallinpaljastin antoi hyvän signaalin, mutta enimmäkseen maasta löytyi vain rojua. Kerran hän löysi tanskalaisen hopearahan vuodelta 1642, kahden killingin kolikon Kristian IV:n ajalta. Se oli pellon laidassa kapean tien varrella Stokkessa. Eräällä toisella kertaa hän löysi hopeisen sormustimen, joka oli tehty 1800-luvun lopulla.

Hän jätti uistimen juurakkoon ja palasi takaisin omien jälkiensä vieressä liikuttaen laitetta niin, että se kävi toisessa reunassa jo tutkitun alueen päällä. Aurinko paahtoi niskaa ja paita kastui hiestä.

Hän läheni vesirajaa. Edestakaisia lenkkejä oli hänen laskelmiensa mukaan jäljellä kolme, kun laite piippasi ja ilmaisi, että maassa oli kultaa.

Evert Harting tunsi sykkeen kiihtyvän. Hän liikutteli laitetta ympyriöissä paikallistaakseen löydön tarkemmin. Ääni nousi ja laski. Näytön mukaan esine oli melko syvällä, kahdenkymmenen tai kolmenkymmenen sentin syvyydessä.

Voimakkain merkki tuli kuivaan maahan revenneen kapean raon kohdalta. Hän painoi siihen viivan laitteen reunalla, laski laitteen kädestään, työnsi lippalakin takaraivolle ja kuivasi paidanhihalla hien otsalta.

Vyössä roikkui pieni lapioiden. Hän irrotti sen, laskeutui polvilleen, nosti pinnasta varovasti pari lapiollista ja siivilöi kuivan maan sormien välistä. Joukossa oli pikkukiviä ja kasvien jäännöksiä.

Hän tiesi että joutuisi kaivamaan syvemmälle, mutta teki tarkkaa työtä. Vähitellen maa muuttui kosteaksi ja kokkareiseksi. Hän pani lapioiden pois ja otti esiin pienen mutta tarkemman etsintälaitteen. Se piipitti ja väräsi kädessä kun hän liikutti sitä kaivamansa kuopan pohjaa kohti. Esine oli ilmeisesti kuopan reunassa.

Hiki kirveli silmiä. Hän räpytteli sen pois ja otti kourallisen maata, joka mureni kädessä. Ei mitään. Hän otti uuden kourallisen ja tunsu sormien osuvan johonkin. Kun hän nosti kätensä, mukana seurasi jotain pitkä ja kapeaa. Kultaketju.

Hän kokosi sen kämmenelle ja siirteli kädestä toiseen varistellen maata pois.

Kaulaketju oli ohut ja noin neljäkymmentä senttiä pitkä. Kes-
kelle oli kiinnitetty riipus, A-kirjain. Lukon vierestä oli lenkki
katkennut aivan kuin ketju olisi tempaistu kaulasta.

Viileä tuulenpuuska nosti pölyä maasta. Evert Harting puris-
ti kultaketjun nyrkkiinsä ja nousi seisomaan. Joku meloi kajakil-
la järven poikki. Vastarannalla välähteli aurinko liikkuvien auto-
jen kyljistä ja Evert arveli erottavansa ihmishahmoja vesirajassa
jyrkän kallion juurella.

Hän seisoj pitkään liikahtamatta, järven yli katsellen, nielaisi
sitten ja katsoi nyrkkiään. Avasi sen varovasti.

Hän oli nähnyt tällaisen ketjun lehtikuvissa ja siitä alkoi olla
jo vuosia.

A-kirjaimen yläpuolelle oli porattu pieni reikä, johon ketju oli
kiinnitetty, ja toinen reikä oli kirjaimen alapuolella oikealla, niin
että riipus jäi vinoon kun ketju oli kaulassa.

Hän hieroi riipuksen puhtaaksi peukalolla ja raaputti kyn-
nellä ketjuun tarttunutta maata pois. Sitten hän sujautti korun
paidantaskuun ja kaapi jalalla kuopan umpeen.

2

William Wisting noudatti puhelimessa saatuja ajo-ohjeita ja löysi oikean tienhaaran. Tien molemmin puolin kasvoi tiheää lehtimetsää. Aurinko paistoi oksien välistä ja heitti mutkikkaita varjoja hänen eteensä kapealle soratielle.

Ajettuaan vain vähän matkaa hän huomasi toiset autot. Ne oli pysäköity loivaan kaarteeseen aukean laitaan, takana näkyi Farrisjärvi.

Pölypilvi pöllähti auton perässä kun hän jarrutti. Nils Hammer seisoi tien laidassa kahden nuoren järjestyspoliisin kanssa.

Wisting työnsi oven auki ja nousi autosta. Lämmin moottori alkoi napsahdella hänen takanaan.

Hammer joi vettä pullosta.

”Ajattelin että haluat nähdä paikan ennen kuin siellä tehdään mitään”, hän sanoi.

Konstaapelit vetäytyivät vähän sivummalle. Wisting meni matalan riukuaidan viereen ja katsoi alas. Kolmas konstaapeli seiso viisi metriä alempana. Kaikki minkä vesi oli ennen peittänyt oli nyt paljastunut. Wisting näki vanhan jääkaapin, sähköhellan, ruohonleikkurin, ruostuneita piikkilankakeriä, vanhoja kattolevyjä, epämääristä metalliromua ja moottoripyörän.

”Etsintäkuulutus oli sinun tekemäsi”, Hammer sanoi. ”LU 4813. Yamaha DT, satakuutiainen.”

Kuivalla mutapohjalla romukasan ympärillä näkyi jalanjalkia. Joku oli käynyt moottoripyörän vieressä ja pyyhkinyt rekisterikilven puhtaaksi, mihinkään muuhun ei ollut koskettu.

Wisting kääntyi katsomaan tietä jota oli tullut. Moottoripyörä oli ehkä kuuden metrin päässä rannasta. Vauhti oli ollut niin kova, että pyörä oli suistunut kaarteesta tieltä.

”Maanomistaja pystytti tuon aidan seitsemän vuotta sitten”, Hammer kertoi. ”Etteivät ihmiset enää käyttäisi tätä kaatopaikkana. Hän se ilmoitti myös tuosta pyörästä.”

Aurinko heijastui kromatusta pakoputkesta.

”Paikan nimi on Huutopaikka”, Hammer jatkoi. ”Lähiseudun asukkaat tulivat tänne huutamaan laivaa kun halusivat päästä sen kyydissä Siljaniin tai kaupunkiin.”

Hän osoitti rantakallioon kiinnitettyjen rautarenkaiden jäänöksiä.

”Miten tuonne alas pääsee?” Wisting kysyi.

Toinen konstaapeleista selitti mistä he olivat laskeutuneet, pitkin kuivunutta puronuomaa aukean laidalta. Wisting työnsi oksia sivuun ja lähti alas vaikeakulkuista reittiä. Hammer seurasi perässä.

Kallio vietti jyrkästi. Ensimmäisillä metreillä Wisting piteli kiinni taipuisasta oksasta. Sitten täytyi vain etsiä tukevia jaloinsijoja.

Romukasan vieressä odotellut konstaapeli otti heidät vastaan. Hän oli yksi nuorista kesäsijaisista.

”Tuolla on kassakaappi”, hän sanoi ja osoitti paikkaa.

Wisting varjosti kädellä silmiään kirkkaassa auringonpaisteessa. Harmaa teräskaappi oli vajonnut puoliksi mutaan ja sen peitti osittain suuri oksa, joka oli tarttunut kiinni piikkilankakeriin.

Vieressä törrötti lommainen puskuri, muita hylättyjä autonosia ja sähkölämmitin.

”Hyvä havainto”, Wisting sanoi ja huomasi miten nuori poliisimies ilahtui.

”Kaappi varmaan varastettiin ja heitettiin tänne kun se oli tyhjennetty”, nuori konstaapeli sanoi.

Wisting myönteli.

”Katsotaan sitä myöhemmin.”

He lähtivät kulkemaan moottoripyörää kohti. Auringossa kovettunut harmaa mutapohja ratisi heidän kävellessään. Kerran se petti Wistingin kengän alla, jalka upposi puolisääreen ja hän joutui ottamaan tukea pesukoneesta. Vesi tihkui kuoppaan ja täytti sen kun hän veti jalan pois, mutta kenkä ei kuitenkaan kastunut.

Moottoripyörä lojui kyljellään, etupyörä mutaan hautautuneena, ja kuljettaja vieressä. Mustan nahkatakkin lieve peitti osittain tankin ja ohjaustangon. Siniset farkut olivat hajoamistilassa. Saappaasta pilkkotti harmaita luita.

Wisting kiersi pyörän etupuolelle. Kypärä oli puolen metrin päässä. Visiiri oli alhaalla, mutta ala-aukosta näkyi vaaleita luunsiruja.

”Katoamisesta on melkein päivälleen kahdeksan vuotta”, Hammer sanoi.

Wisting nyökkäsi ja lausui nimen mieleensä.

Morten Wendel.

Kuusitoistavuotias, jonka elämä tuhoutui sinä kesänä.

”Mitä luulet?” Hammer kysyi. ”Oliko se onnettomuus vai tekikö hän sen tahallaan?”

”En tiedä”, Wisting vastasi. ”Kaikki näyttäisi viittaavan jälkimmäiseen.”

Hän meni vähän lähemmäksi pyörää, kyykistyi ja nosti jäykän nahkatakkin vasenta hihaa. Ohjaustangon kahvassa oli luun-

siruja, jotka näyttivät tarttuneen mustan kumikäsineen rieka-leisiin.

Hammer huokaisi ja kirosi äänekkäästi.

”Mitä nyt?” hänen vieressään seisova nuori konstaapeli kysyi.

”Teippiä”, Hammer vastasi.

Kesäsijainen ei näyttänyt käsittävän.

”Poika teippasi käden kiinni ohjaustankoon ettei voisi muutta mieltään”, Hammer selitti. ”Kun hän ajoi tieltä ulos, paluuta ei ollut. Hän lensi pyörän mukana järveen.”

Nuori poliisi näytti pahoinvoivalta.

”Ilmoitin tekniikalle”, Hammer sanoi. ”He ovat jo tulossa.”

Wisting oikaisi selkensä, kääntyi ja katsoi järven yli. Kajakki lähestyi sen eteläpäätä. Mela liikkui nopeasti ja rytmikkäästi.

Kello oli 13.48. Oli maanantai 13. heinäkuuta. Kesä tuskin puolivälissä.

3

Evert Harting huomasi tyhjät muovikanisterit kun avasi takaluukun ja otti metallinpaljastimen autosta. Hänen olisi pitänyt hakea niihin vettä samalla kun oli liikkeellä, mutta se oli unohtunut.

Hän jätti kanisterit autoon. Vesi riittäisi huomiseen. Tämä oli ensimmäinen kesä kun kaivo oli kuivunut. Putkista kuului vain ontto korahdus. Ensin hän luuli että sähköpumpussa oli vikaa, mutta huomasi sitten ettei sitä tarvinnutkaan korjauttaa, kaivosta oli vain yksinkertaisesti loppunut vesi.

Ella istui terassin katoksen varjossa ristikkolehtineen.

”Unohdin hakea vettä”, Evert sanoi ennen kuin vaimo ehti kysyä. ”Hoidan sen jos lähdän tänään uudestaan.”

”Aiotko sitten lähteä uudestaan?” Ella kysyi.

Evert pudisti päätään.

”Huomenna”, hän sanoi.

Ella hymyili hänelle.

”Sopii hyvin”, vaimo sanoi. ”Löysitkö mitään?”

Evert Harting pudisti päätään. Hän oli jättänyt korun auton hansikaslokeroon.

”Rojua vain”, hän sanoi.

Hän vei metallinpaljastimen sen säilytyspaikkaan penkin alle ja pani lataukseen.

”Kyljykset täytyy grillata tänään”, Ella sanoi. ”Ne ovat olleet jääkaapissa torstaista asti.”

”Onko sinulla nälkä?”

”Ei vielä.”

”Paistan ne sitten vähän myöhemmin.”

Evert katsoi kelloa ja terassin pylväaseen kiinnitettyä lämpömittaria. Puoli kolme, kaksikymmentäseitsemän astetta.

”Jääkaapissa on kylmää mehua”, Ella sanoi.

Evert Harting nyökkäsi, meni sisälle ja kaatoi mehua lasiin. Sen ulkopinta helmeili heti kosteana. Hän meni lasi kädessä ulos ja huomasi että Ellan lasi oli tyhjä.

”Talossa, kahdeksan kirjainta”, Ella sanoi ja raaputti leuanalustaa kuulakärkikynällä. ”Alussa sis.”

Evert joi mehua seisaallaan ja katseli lahdelle, jonka rantaan kauriit tulivat joka ilta juomaan.

He olivat olleet naimisissa kolmekymmentäkahdeksan vuotta. Päivät olivat samanlaisia, myös täällä mökillä. Melkein kaikki oli jo sanottu. Joskus hän ajatteli että sanaristikot olivat Ellan tapa yrittää pitää keskustelua yllä. Välillä hän luultavasti tiesi vastauksen, mutta kysyi silti koska sana liittyi aiheeseen josta hän halusi puhua.

”Sisätilat”, Evert ehdotti laskematta kirjaimia.

”Siinä on yhdeksän kirjainta”, Ella huomautti. ”Eikä se sovi muutenkaan vaikka jättäisi lopusta t-kirjaimen pois.”

He olivat tutustuneet työpaikalla. Evert oli ollut ministeriön virkamies ja Ella kirjanpito-osastolla. Tuntui oudolta että Ella ratkoi eläkkeellä ollessaan sanaristikoita, kun oli työskennellyt koko työuransa numeroiden parissa. Tai ehkä se johtuikin siitä.

”Puhuitko Kjell-Toren kanssa vessasta?” Evert kysyi.

”Hän katsoo sitä kun tulee.”

Kesämökki Farrisjärven rannalla oli kuulunut Ellan vanhemmille. Evert ja Ella olivat ostaneet sen itselleen perinnönjaossa, mutta kunnossapidosta huolehti edelleen Ellan veli.

”Kyllä ulkovessakin kelpaa”, Ella sanoi. ”Eihän meillä ennen muuta ollutkaan.”

Evert Harting joi lisää mehua. Kjell-Tore oli asentanut mökille polttavan kuivakäymälän. Siitä oli vain pari vuotta ja vessa oli toiminut hyvin, mutta nyt poltin ei syttynyt.

”Hän oli Flensburgissa, tulossa pohjoiseen”, Ella jatkoi. ”Pyyisin että hän ostaisi Jägermeisteria sinulle ja niitä hyviä makkaroita. Hänellä on jääkaappi autossa.”

”Hyvä.”

Kjell-Tore tuli yleensä heinäkuun puolivälissä. He viettivät joitakin päiviä yhdessä, sitten Ella ja Evert lainasivat asuntoautoa ja tekivät pienen matkan pohjoiseen ja Kjell-Tore jäi siksi aikaa mökille.

Leveäsiipinen lintu lensi puunlatvojen yli pohjoisesta ja liiteli järvelle. Se heilautti muutaman kerran siipiään ja katosi metsän taakse lahden toiselle puolelle.

”Sisustus”, Evert sanoi ja joi mehulasin tyhjäksi.

Ella ei näyttänyt käsittävän mitä hän tarkoitti.

”Talossa”, Evert selitti. ”Talossa on sisustus.”

Ella katsoi ristikkolehteä ja siirteli kynää ruutujen päällä.

”Se sopii”, hän sanoi.

Tässä Evert oli taitava. Hän ei lukkiutunut johonkin ajatuskaavaan. Siitä oli ollut paljon hyötyä ministeriössä. Kyvystä etsiä vaihtoehtoisia ratkaisuja ja vastauksia. Siitä ehkä johtui, että mieleen tuli niin monia ajatuksia kultaketjusta.

”Menen vähäksi aikaa sisälle”, hän sanoi.

”Tässä helteessä?”

Evert Harting ei vastannut, meni vain keittiöön jonka pöydällä kannettava tietokone oli. Ella tuli perässä, otti jääkaapista mehua lasiinsa ja avasi ikkunan että ilma liikkuisi edes vähän.

Evert odotti kunnes jäi yksin ennen kuin kirjoitti kaksi haku-sanaa. *Annika ja kadonnut.*

Ensimmäiset osumat olivat norjalaisista nettilehdistä. Hän vieritti sivua alaspäin ja avasi ruotsalaisen Aftonbladetin artikkelin. Ruudun yläosan täytti etsintäkuulutuksen yhteydessä julkaistu kuva neljätoistavuotiaasta Annika Bengtistä. Epäily vahvistui. Tytöllä oli samanlainen kaulaketju kuin hänen löytämänsä. A niin kuin Annika vasten ruskettunutta ihoa kaulakuopan alapuolella.

Artikkeli oli melkein neljä vuotta vanha. Annika oli ollut ka-teissa viisi päivää kun se julkaistiin. Etsinnät oli silloin lopetettu. Poliisilla ei ollut johtolankoja.

Ruotsalainen tutkinnanjohtaja oli valokuvattu Bovikstrandin leirintäalueella Göteborgin lähistöllä, missä Annika oli lomailnut vanhempiensa kanssa ennen katoamistaan. Isompi kuva oli viimeisiä, jotka tytöstä oli otettu, ja sitä käytettiin jokaisessa katoamista käsitelleessä artikkelissa Ruotsin, Norjan ja Tanskan tiedotusvälineissä. Tyttö oli vähän saman näköinen kuin Peppi Pitkätossu -elokuvien Annika. Suora tumma otsatukka ja tummat silmät, jotka siristyivät hymyillessä.

Tytöstä oli muitakin kuvia, ystävien ottamia. Osa oli otettu koulussa Vetlandassa mutta useimmat viimeisenä kesänä Bovikstrandissa. Yhdessä niistä Annika oli haudattu hiekkaan niin että vain pää näkyi. Se oli yksi harvoista, joissa kaulaketju ei näkynyt.

Evert sulki sivun ja etsi uudemman artikkelin, joka oli julkaistu viime kesänä. Katoaminen oli edelleen arvoitus. Jäljet päättyivät siihen kun tyttö lähti ystäviensä luota rannalta vähän ennen keskiyötä. Väärinkäsityksen vuoksi häntä alettiin kaivata

vasta aamupäivällä. Hänen oli tarkoitus yöpyä asuntovaunussa kahden tyttökaverinsa kanssa, mutta hän halusi käydä ensin vanhempiansa vaunulla. Kaverit luulivat että hän muutti mielensä ja jäi sinne, ja vanhemmat luulivat hänen nukkuvan turvallisesti leirintäalueen toisella laidalla. Tässä vajaat kolme vuotta myöhemmin kirjoitetussa artikkelissa pidettiin varmana, että katoamiseen liittyi rikos.

Ella avasi terassilla radion. Kanavalta tuli liikennetiedotuksia ja musiikkia.

Evert Harting palasi hakukoneelle ja teki haun sanoilla *Anni-ka Bengt* ja *kaulaketju*. Ainoa osuma tuli artikkelista, jossa kuvailtiin korua tuntomerkkien yhteydessä, mutta siinä ei mainittu mistä tyttö oli ketjun saanut tai mistä se oli ostettu.

Ketjua sanottiin kirjainkoruksi. Niitä oli monenlaisia. Hänen löytämänsä koru oli ”vinoon ripustettu nimikirjain keltakultaisessa ketjussa”. Hän löysi norjalaisen verkkokaupan, jossa myytiin täsmälleen samanlaisia. Korua sanottiin persoonalliseksi ja epäsymmetriseksi ja se oli halvempi kuin hän oli luullut. Vähän alle kolmetuhatta kruunua ketju ja riipus.

Tuhansia tyytyväisiä asiakkaita, liike mainosti. Evert yritti arvioida, paljonko koruja oli myyty. Vähän yli puolet norjalaisista oli naisia. Ella tuskin käyttäisi sellaista korua, hän oli liian vanha. Evert pyöristi määrän kahteen miljoonaan niin että nuorimmat ja vanhimmat jäivät pois. Aakkosissa oli kaksikymmentäyhdeksän kirjainta, mutta kaikki eivät olleet yhtä yleisiä. Jos kaksi miljoonaa jaettiin kahdellakymmenellä, tuli satatuhatta mahdollista ostajaa. Evert ajatteli, että korkeintaan yksi sadasta ostaisi sellaisen korun. Vähän kuin kadulla kulkiessa – korkeintaan joka sadannella vastaan tulleella naisella oli samanlainen vaate kuin jollain aiemmalla.

Yksi sadasta.

Norjassa oli siis myyty tuhat A-kirjainkorua. Ruotsissa ehkä puolet enemmän.

Kuinka moni oli kadottanut korunsa?

Todennäköisyys alkoi olla pieni.

Hän painoi hitaasti tietokoneen kannen alas. Se oli pelkkä ajatusleikki, joka ei johtanut mihinkään. Eikä hän ollut varma, pitäisikö ajatusta jatkaa.

Ella tuli yllättäen keittiöön. Aika oli mennä vilahtanut. Hän oli istunut tietokoneen ääressä melkein kaksi tuntia.

”Jäikö sitä perunasalaattia vielä?” Ella kysyi ja avasi jääkaapin.

Evert nousi.

”Menen sytyttämään hiilet”, hän sanoi, mutta jäi seisomaan mietteissään.

Parasta olisi heittää kirjainkoru takaisin sinne mistä se oli löytynytkin, vielä syvemmälle.

4

Kuivalla, rakoilevalla järvenpohjalla ei ollut varjopaikkaa. Wisting oli kiivennyt takaisin ylös Hammerin kanssa ja seurasi rikospaikkatutkijoiden työtä ylhäältäpäin. Pari varista raakkui metsässä heidän takanaan.

Wisting nojasi matalaan riukuaitaan. Vuosien mittaan hän oli aina välillä muistanut nuoren miehen, joka katosi moottori-pyörineen. Ratkaisematon tapaus kaiheresi mieltä. Yleensä hän ei miettinyt sitä pitkään, mutta kuitenkin se vaivasi. Kun poika nyt löytyi, hän ei ollutkaan tyytyväinen. Päinvastoin. Morten Wendeliä ei voinut enää asettaa vastuuseen teostaan.

Rikospaikkatutkijat tekivät järjestelmällistä työtä. Ensimmäiseksi he ottivat yleiskuvia ja mittasivat etäisyyksiä. Moottori-pyörän takarengas oli kuuden metrin ja kolmenkymmenen sentin päässä rannasta, paikassa jossa oli normaalisti noin viisi metriä vettä.

Nuori kesäsijainen, joka oli ottanut Wistingin vastaan romukasan vieressä, seurasi työtä tarkasti.

”Voinko kysyä jotain?” hän sanoi varovasti kun he olivat seisoneet vähän aikaa hiljaa.

Wisting nyökkäsi.

”Miten rikostutkijaksi tullaan?” nuori mies kysyi.

Hän oli vähän yli kahdenkymmenen. Vanhemmat olivat luultavasti syntyisin jostain Pakistanin suunnalta. Tukka oli tumma ja tuuhea. Parta oli huoliteltu ja sai hänet vaikuttamaan ikäistään vanhemmalta.

”Mikä sinun nimesi on?” Wisting kysyi.

”Daniel.”

Nuori mies ojensi kätensä esittäytyäkseen. Wisting tarttui siihen.

”Daniel Rana”, mies täydensi lausuen etunimensä vierasvoittoisemmin kuin ensimmäisellä kerralla.

Wisting muisti nähneensä nimen muutamissa raporteissa.

”Vai sinä se olet”, hän sanoi. ”Kävit viime viikolla Hegdalissa katsomassa varastoa, johon oli murtauduttu?”

”Niin kävin. Onko tutkinta edistynyt?”

Wisting pudisti päätään.

”Haluaisit rikostutkijaksi?” hän kysyi.

”Se vaikuttaa kiinnostavalta työltä”, Rana myönsi.

Poliisiradiosta kuului kutsu ja toinen partion konstaapeleista vastasi. Päivystäjä lähetti heidät valtatielle E18 moottoripyöräpoliisin avuksi. Poliisi seurasi mutkitellen ajavaa autoa, joka ei suostunut pysähtymään. Konstaapelit menivät kiireesti autoon mutta Daniel Rana jäi paikalle.

”Rikostutkijaksi pääsee monta tietä”, Wisting vastasi hänen kysymykseensä. ”Mutta tärkeintä on osoittaa kiinnostusta.”

Niin hän oli päätenyt rikostutkijaksi. Valmistuttuaan poliisikoulusta hän oli ollut muutaman vuoden partiopoliisina, mutta kun useimmat työtoverit vain kirjoittivat raporttiin mitä olivat nähneet ja kuulleet rikospaikoilla tai muissa tehtävissä, Wisting halusi vielä seurata jatkotoimia. Hän teki myös omia tutkimuksia ja hankki tapauksista enemmän tietoja kuin häneltä odotettiin. Se huomattiin, ja niin rikososaston ovet avautuivat. Nykyään oli

toisenlaista. Muodollista pätevyyttä pidettiin tärkeämpänä kuin henkilökohtaisia taipumuksia.

”Mihin sinä kiinnität huomiota kun valitset alaisia?” Rana kysyi.

”Moniin asioihin”, Wisting vastasi. ”Laajaan kokemuspohjaan, mutta myös ominaisuuksiin, joita on vaikea mitata. Sellaisiin kuin yhteistoimintakyky ja taito huomata yhteyksiä erilaisten tiedonpalasten välillä.”

He seisoivat hetken hiljaa ja seurasivat rikospaikkatutkijoiden huolellista työtä. Jokainen luu, iso ja pieni, kerättiin suureen pahvilaatikkoon, ja vaatteet lajiteltiin, merkittiin ja pakattiin paperipusseihin.

”Hän siis vain katosi?” Daniel Rana kysyi.

”Jäljettömiin”, Hammer täydensi.

”Hän jäi sinä iltana pariiksi tunniksi yksin kotiin”, Wisting kertoi. ”Kun vanhemmat palasivat, poika ja moottoripyörä olivat poissa. He olettivat että hän oli lähtenyt vain ajelemaan, mutta kun häntä ei kuulunut takaisin, he alkoivat ajatella että oli satunut onnettomuus. He soittivat päivystykseen ja sairaalaan ja sitten poliisille. Missään ei tiedetty mitään.”

”Eikö mitään jälkiä löytynyt?” kesäsijainen ihmetteli.

”Ei”, Hammer sanoi ja nosti vesipullon huulilleen.

”Mutta kai hänet etsintäkuulutettiin?” nuori mies jatkoi kyse-lyä. ”Olihan jonkun täytynyt nähdä hänet?”

Nils Hammer kiersi korkin kiinni.

”Julkaisimme kuvan pojasta ja moottoripyörästä, mutta ilman tulosta”, hän sanoi.

”Entä valvontakamerat, huoltoasemilla ja muualla?”

”Kaikki tutkittiin”, Wisting vakuutti. ”Niistä ei löytynyt mitään.”

”Entä naapurit? Eikö kukaan nähnyt tai kuullut kun hän käynnisti pyörän ja lähti?”

”Vaikutti siltä että hän halusi lähteä salaa”, Hammer vastasi. ”Nyt tiedämme miksi.”

Hän nyökkäsi kohti rikospaikkatutkijoita, jotka olivat lopettelemassa työtään. Toinen miehistä kuivasi otsaansa paperilla.

”Miksi hän teki itsemurhan?” Daniel Rana kysyi.

Wisting vilkaisi Hammeria nähdäkseen, halusiko tämä kertoa taustatiedot. Tieltä alkoi kuulua raskaan ajoneuvon jyrinää ennen kuin kumpikaan ehti sanoa mitään. Hinausauto ajoi hitaasti kapeaa soratietä työntäen oksia sivuun. Auto pysähtyi heidän viereensä ja kuljettaja kurkotti ulos sivuikkunasta, nuori mies, jonka harmaan t-paidan kaula-aukon reunassa oli kuivuneita hikintahroja. Wisting meni lähemmäksi ja selitti mihin he tarvitsivat apua. Kuljettaja laskeutui alas ohjaamosta, kävi vilkaisemassa paikkaa ja peruutti sitten matalan riukuaidan viereen.

Rikospaikkatutkijat kokosivat löytönsä kallion juurelle nostosäkkiin. Hinausauton kuljettaja käänsi nosturin puomin reunan yli ja laski alas vajjerin, jonka päässä oli koukku. Pian tavarat oli nostettu.

Kypärä oli suuressa muovipussissa. Sen sisällä näytti olevan vieläkin hiuksia ja kudoksia.

Wisting avasi pussin jossa nahkatakki oli, veti sen ulos ja tunnusteli takkia. Povitaskussa oli jotain. Hän ojensi takin Daniel Ranalle.

”Katso mitä sieltä löytyy”, hän sanoi.

Daniel Rana tutki takkia samoin kuin Wisting ja veti povitaskusta esiin lompakon. Se oli jäykkä ja saumat olivat pahasti ratkeilleet. Nahka repesi kun hän avasi lompakon.

Seteleille ja muovikorteille oli omat lokerot ja lisäksi veto-ketjulla suljettava kolikkotasku. Ylimmässä korttilokerossa oli vaaleanpunainen, muovinen ajokortti. Rana hivutti kortin pois ja vilkaisi sitä ennen kuin ojensi sen Wistingille.

Teksti ja kuva erottuivat hyvin. Morten Wendel, A1-luokan ajokortti.

Poika oli ostanut kevytmoottoripyörän samana päivänä kun sai kortin. Kolme kuukautta myöhemmin hän katosi pyörineen.

Daniel Rana tutki lompakon muut lokerot. Niissä oli pankkikortti ja kirjastokortti, molemmat samalla nimellä. Setelipuolella oli viisikymppinen ja muutama murentunut paperi. Kolikkotaskussa oli kaksitoista kruunua ja pieni avain.

Wisting piti ajokortin ja Daniel Rana pani lompakon samaan pussiin nahkatakkin kanssa.

”Oletko ollut viime aikoina yhteydessä hänen vanhempinsa?” Hammer kysyi.

”En viime kesän jälkeen”, Wisting vastasi.

Hinausauton kierrosluku nousi. Nosturin puomi ojentui moottoripyörää kohti. Rikospaikkatutkijat kiinnittivät nostoliinat. Pyörä kohosi hitaasti tiukkaan pakkautuneesta mudasta. Etulokasuoja roikkui vinossa. Pari mutakokkareta irtosi ja putosi. Toinen rikospaikkatutkijoista kiinnitti köyden takarenkaaseen ja ohjasi moottoripyörää hinausautoa kohti. Metalliksi kirskuu kun se laskettiin kyljelleen lavalle.

”Levittäkää pressu päälle”, Wisting kehotti. ”En ole vielä ilmoittanut omaisille.”

Hän kääntyi mennäkseen omalle autolleen.

”Entä kassakaappi?” Daniel Rana kysyi.

Wisting palasi aidan luo ja katsoi harmaata metallikaappia. Se lojui piikkilankakerien ja muun metalliromun alla ovipuoli alaspäin.

”Ota sinä se mukaan”, hän sanoi. ”Koeta selvittää, mistä se on peräisin.”

5

Talo oli vaatimaton, sisäänkäynti varjon puolella. Naapurin pihalta kuului trampoliinilla hyppivien lasten meteliä. Wisting painoi ovikelloa, mutta ei kuullut sen soivan sisällä.

Oven vasemmalla puolella oli kolme ruukkua, joissa oli violetteja kukkia. Niiden edessä oli märkä läikkä aivan kuin kukat olisi kasteltu äskettäin.

Kukaan ei tullut avaamaan. Hän painoi ovikelloa uudestaan ja koputti. Ei vielääkään tapahtunut mitään. Oven ja karmin välisestä raosta näki että ovi oli lukossa. Ehkä pariskunta istui pihalla talon toisella puolella.

Sora rapisi kun hän laskeutui portaita. Kadulle pysähtyi pieni kuorma-auto ennen kuin hän ehti talon nurkalle. Moottori kävi hetken tyhjäkäynnillä ja sammui sitten.

Wisting meni kadulle. Allan Broch-Hansen seisoi auton vieressä ja selasi papereita. Hän oli edelleen kuljetusalalla. Yrityksen nimi oli painettu t-paitaan ja maalattu kuorma-auton kylkeen. Auto näytti uudelta, mutta Allan Broch-Hansen oli vanhentunut sitten viime näkemän, laihtunut ja harmaantunut. Hän säpsähti ja pudotti paperin huomattessaan Wistingin.

”Mitä nyt?” hän kysyi.

Wisting pudisti päätään.

”Ei mitään syytä huoleen”, hän vastasi.

Allan Broch-Hansen katsoi taloon päin.

”Oletko puhunut Irenen kanssa?” hän kysyi.

”Yritin soittaa ovikelloa.”

Naapurin pihalla leikki kuulosti muuttuvan riitelyksi. Broch-Hansen kumartui nostamaan pudottamansa paperin.

”Ovikello on kytketty pois päältä.”

Hän katseli Wistingiä puhuessaan.

”Tulitko Adinen takia?”

”Osittain”, Wisting sanoi. ”Kyse on Morten Wendelistä.”

Allan Broch-Hansen räpytteli silmiään ja kasvot värähtivät.

”Oletteko löytäneet hänet?”

”Todennäköisesti”, Wisting vastasi ja liikautti kättään taloon päin. ”Voimme jutella sisällä, ellet mieluummin halua itse kertoa sitä Irenelle.”

”En”, Allan Broch-Hansen sanoi kiireesti. ”Mennään sisälle.”

Hän lähti ovea kohti selkä kumarassa. Puolimatkassa hän pysähtyi ja kääntyi katsomaan Wistingiä.

”Adine tulee kotiin keskiviikkona”, hän sanoi. ”Viikon lomalle. Hän on Hurumissa laitoksessa, jossa hoidetaan päihde- ja mielenterveyspotilaita.”

”Miten hän voi?” Wisting kysyi.

Allan Broch-Hansen kohautti olkapäitään.

”Vähän vaikea sanoa.”

Hän avasi oven ja huuteli vaimoan. Nainen tuli eteisen toiseen päähän, katsoi miehensä ohi ja huomasi Wistingin.

”Adine on kunnossa”, hänen miehensä vakuutti. ”Poliisi on löytänyt Wendelin pojan.”

Irene Broch-Hansen painoi kädellä rintaansa.

”Onko poika elossa?” hän kysyi.

Aviomies vilkaisi Wistingiä.

”Se selviää kohta”, mies sanoi ja riisui kenkensä.

Wisting teki samoin. Hänen kenkensä olivat kuivan järvenpohjan pölystä harmaat ja housunlahkeissa oli tahroja.

He menivät olohuoneeseen. Ohut verho heilui hiljaa terassin avoimen oven edessä. Irene Broch-Hansen sulki oven.

”Istutaan tänne”, hän sanoi ja meni sohvalle.

Mies istui hänen viereensä ja Wisting nojatuoliin heitä vastapäätä matalan pöydän toiselle puolelle.

”Poika on kuollut”, Wisting sanoi. ”On ollut katoamisesta asti.”

Mies ja vaimo vilkaisivat toisiaan. Seinällä heidän takanaan oli lukioaikana otettu kuva tyttärestä. Adine oli sinä kesänä seitsemäntoista ja luokkaa ylempänä kuin Morten Wendel. He asuivat naapureina ja kumpikin jäi pariksi päiväksi yksin kotiin kun molempien vanhemmat olivat matkoilla. Adine Broch-Hansen makasi terassilla ottamassa aurinkoa kun Morten Wendel tuli pihaan pensasaidan aukosta ja pyysi apua. Perheen koira oli alkanut haukkua omituisesti henkeä ja poika pelkäsi sen tukehtuvan.

Adine juoksi hänen kanssaan naapuritaloon.

”*Se on minun huoneessani*”, poika sanoi ja juoksi edellä yläkertaan.

Kun he tulivat Mortenin huoneeseen, koira näytti aivan terveeltä ja iloisktakin, kun ei enää joutunut olemaan yksin. He totesivat että kurkkuun oli varmaan juuttunut jotain mutta se oli jo irronnut. Jälkeenpäin Adine oli varma, että juttu oli suunniteltu etukäteen.

”*Älä lähde vielä*”, Morten Wendel sanoi ja siirtyi oven eteen. ”*Olet niin suloinen.*”

Adine nauroi ja vääntäytyi irti kun poika tarttui häneen. Hän pääsi pois pojan huoneesta, mutta portaiden alapäässä tämä sai

hänet kiinni. Poika ei raahannut häntä takaisin yläkertaan vaan raiskasi hänet olohuoneessa. Piti vankina ainakin tunnin, pani suukapulan ja teippasi kiinni olohuoneen kalusteisiin. Kun poika meni kylpyhuoneeseen, Adine pääsi irti ja juoksi alastomana kadulle.

”Mistä hänet löydettiin?” Allan Broch-Hansen kysyi.

Wisting kertoi moottoripyörästä ja löytöpaikasta Farrisjärvellä.

Irene Broch-Hansen purskahti itkuun, luultavasti helpotuksesta.

”Anteeksi”, nainen sanoi. ”On ollut niin vaikeaa kun emme tienneet minne se poika katosi.” Hän pyyhki silmiään. ”Eniten tietysti Adinella, kun ei voinut tietää tulisiko poika takaisin ja tekisi sen uudestaan.”

”Oliko se itsemurha?” Allan Broch-Hansen varmisti.

”Kaikesta päätellen”, Wisting vastasi.

Morten Wendel oli pidätetty melko pian sen jälkeen kun Adine pääsi pakoon. Hän kertoi tapahtuneesta oman versionsa, väitti että Adine oli tullut hänen luokseen bikineissä ja tehnyt aloitteen. Kaikki oli ollut vapaaehtoista. Rikospaikalle jääneet jäljet kertoivat toista. Kahden viikon tutkintavankeuden jälkeen poika kuitenkin vapautettiin, osittain nuoren iän vuoksi. Kuusi päivää myöhemmin hän katosi.

Wisting katsoi Allania.

”Sanoit että Adine tulee kotiin ylihuomenna?” hän kysyi.

”Keskiviikkona”, Allan Broch-Hansen vahvisti.

”Hänelle pitäisi ilmoittaa sitä ennen”, Wisting sanoi. ”Löydöstä kerrotaan kohta uutisissa.”

”Voisiko hän tulla kotiin jo huomenna?” Irene sanoi toiveikkaalla äänellä. ”Ei sitä voi kertoa puhelimessa, mutta jos keskustelen laitoksen johtajan kanssa, voimme varmasti hakea hänet jo